

Graven in eigen geurheugen

Anna van Suchtelen – opening Lindenduft bij K.F. Hein Stichting, 23/6/10

Als u nu mij was, en Oliver Sacks vragen wilde stellen over zijn jeugd en wat de sterkste herinnering oproept, waar zou u dan naar vragen: geuren, woorden of beelden...

Die 'mij' in deze vraag is Wim Kayzer, die tijdens zijn beroemde interviewserie *Een Schitterend Ongeluk* deze vraag stelt aan neuroloog/psychiater Oliver Sacks. Hier volgt een korte dialoog:

Sacks: Geuren. Ik vermoed dat de vroegste herinneringen uit geuren bestaan...

Kayzer: *Hoe belangrijk zijn geuren? Het kan gebeuren dat je op straat loopt en iets ruikt, en dat dan het hele kinderuniversum zich weer opent...*

Sacks: Absoluut. Volgens mij hebben geuren meer kracht om dingen op te roepen, om weerklank te vinden dan wat dan ook. ... Geurherinnering is neurologisch gezien zeer taai, in ieder geval veel taaier dan visuele of auditieve beelden.

Kayzer: *Maar dat geldt ook voor muziek. Ook muziek kan plotseling herinneringen terugbrengen.*

Sacks: Inderdaad. Ook muziek is in neurologisch opzicht taai.... Een liedje van vroeger wekte de tijd en de hele wereld van hen die het uitvoeren weer op.

Kayzer: *Soms wordt je hele jeugd opgewekt door een kinderliedje of een bepaalde lichtval, of een geur. Mijn vraag is: waar wordt dit allemaal opgeslagen?*

Dit gesprek raakt de kern van deze installatie Lindenduft, en van mijn vorige werk *Soft Voices*, waar dit min of meer een vervolg op is. Beide werken gaan over geheugen, zintuigen en tijd. Eerst spitte ik het toe op klank en muziek, nu op geur: evolutionair gezien is dit vermoedelijk nog een stap verder terug. Sacks zegt: *"Ik denk dat geur in een zeer oud, archaisch gedeelte van de hersenen geregistreerd wordt. Dus denk ik dat geuren enorm sterk zijn, En ze worden vaak geassocieerd met de jeugd... Geur gaat ver terug."*

Zoals ik gewend ben begon ik, toen ik van de K.F. Hein Stichting de opdracht kreeg werk te maken voor de nissen van dit gebouw, te graven in de geschiedenis van de stichting, en met name de geschiedenis van de oprichter, Karl Friedrich Hein. Opmerkelijk was dat de meeste verhalen over hem gingen over zijn actieve buitenleven: over sporten, tennissen, golven, paardrijden, skiën. Ik speurde op de plek waar zijn huis had gestaan, ik doorkruiste een mini-rimboe tussen de huizen in Bilthoven: zijn vroegere sportterrein, waar ik voorwerpen vond voor de nis, ik fotografeerde de lucht boven het terrein voor het boekje. Maar het uiteindelijke doel was het overstijgen van het

biografische. De volgende stap was het abstraheren van de gegevens. Ik besloot geuren te verzamelen.

Wat u hier ziet zijn twee geheugenkasten. In die kasten staat een verzameling herinneringen. Filmbeelden trekken als flarden van herinneringen op het ritme van een lied voorbij. De zangeres zingt een lied van Mahler, over een *linden Duft*, een zachte geur. Buitengeuren uit het leven van Hein staan als parfumcollectie opgesteld. "*Geur gaat ver terug,*" zegt Sacks. De voorwerpen in de nis ook: spullen uit een oude kinderkamer, een veldflesje uit de tijd dat Hein naar Nederland kwam, één fles is misschien wel van Hein zelf geweest. Samen vormen zij de collectie Lindenduft. Aan de hand van de catalogus kunt u de geuren in de nis traceren. De flesjes zijn leeg. De herinnering aan geur is gevangen, niet de geur zelf. Zo kunt u graven in uw eigen geurgeheugen.

Ik nodig u uit om een zintuiglijke reis te maken door uw eigen tijd. Ik ben benieuwd waar u uitkomt.